

Pirjo Talvio-Pasanen
Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos
Tekstiiliartesaanin opinnot 1.1.2017–31.12.2018

Työssäoppimisjakso Selbu spinneri -kehräämössä, Klaebussa Norjassa 15.1.–9.2.2018

Villa on kiinnostava, hieno ja ekologinen materiaali. Tekstiilintekijänä halusin perehtyä villaan syvemmin; halusin ymmärtää enemmän koko villantuotannon prosessia.

Villan lajittelua.

Työssäoppimisjakso Norjaan, Trondheimin lähellä olevaan Klaebuun ja siellä Selbu spinneri -nimiseen kehräämöön oli ennen kaikkea matka villalangan ja huovutuslevyn tuotantoon, mutta matka sivusi myös tuotesuunnittelua. Huovutin eli suunnittelin ja toteutin ainakin pari tuotteeksi sopivaa protoa kehräämölle. Lisäksi olin suunnittelemassa ja toteuttamassa myös huovutusviikonloppua 3.–4. helmikuuta.

Norja on kokonsa nähden suuri villantuottaja, joten villan, langan, huovan ja villatuotteiden tuotanto on maassa tärkeä elinkeino. Maassa on 5,3 miljoonaa asukasta ja lampaista 2 miljoonaa, jotka tuottavat vuosittain n. 5 miljoonaa kiloa villaa. Tästä 25 % jää kotimaahan, muu myydään maailman villamarkkinoille.

Kiinnostavaksi tämän neljän viikon jakson teki erityisesti se, että pienessä kehräämössä pääsin näkemään koko villankäsittelyprosessin lajittelemattomasta ja pesemättömästä lampaanvillasta lankaan ja huopaan saakka. Pääsin myös kokeilemaan ja tekemään kaikkia työvaiheita, lukuun ottamatta tietysti vaativinta eli langan kehruuta koneille; siihen ei neljän viikon harjoitteluaika riittänyt. Käsien kehräämistä ehdin kuitenkin opetella.

Biologina kehräämön omistaja Ingvild Espelien tiesi myös kertoa villasta ja norjalaisista lampaista (12 eri alkuperäisrotua) kiinnostavia asioita. Villan laatua tutkittiin mm. mikroskoopilla. Luontoa rakastavan Ingvildin ja hänen perheensä ja erityisesti kolmen tyttären myötä TO-jaksoni oli myös kurkistus

kokonaisvaltaiseen elämäntapaan, jossa keskeistä on työ, kustannustietoinen yrittäjyys, laadun tutkiminen ja uusien tuotteiden kehittäminen, päivittäinen luonnossa liikkuminen ja eläimet, eritoten koirat.

Workshop i filting

Vi får snart besøk av filmakeren Pirjo Talvio-Pasanen fra Finland. Sammen med henne inviterer vi til workshop i filting ved Tuva aktivitetscenter i Skaun. Les mer her: [workshop i filting](#)

Velkommen til en lærerik og spennende ullhelg 3.-4. februar!

Huovutusviikonlopun ilmoitus Facebookissa.

Kurssista kerrottiin Selbu spinnerin kotisivuilla.

Huovutus-workshopissa. Etualalla Selbu spinnerin huovutuskoneella tekemäni työ (peitto).

Selbu spinneri

Kehräämö on pieni, mutta kasvussa oleva kehräämö. Harjoittelujakseni aikana kehräämön omistava perhe suunnitteli isompiin tiloihin muuttoa ja koneinvestointia. Kysyntää tuotteille on, vaikka tuotteet ovat verraten kalliita. Kehräämön kilpailuetuna on erikoistuminen: Selbu spinneri kehrää vain Norjan alkuperäisten lammasrotujen villoja. Se myös tuottaa ja markkinoi langat roduittain, mitä sen asiakaskunta osaa myös arvostaa. Osa asiakkaista on lampaankasvattajia, jotka saavat villansa langaksi Selbu spinnerissä. Mutta esimerkiksi harjoittelujakseni aikana kehräämön lankanäytteitä kysyivät myös muutamat designerit.

Kallista hintaa selittää kehräämön pienuus, volyymit eivät ole suuria ja työ vaatii koneista huolimatta paljon ihmistyötä.

Norja ja norjalaiset

Työssäoppimismaana Norja on hyvin paljon samanlainen kuin Suomi, jos siis maisemaa ei lasketa ja hintoihin lasketaan 30 % lisää. Norjalaiset olivat tutunoloisia; ehkä vähän vetäytyviä, mutta kontaktiin ryhtyessään ystävällisiä.

Omasta puolestani tuntui, että solahdin ainakin Selbu spinnerin työkuultuuriin helposti. En tiedä, kuinka edustava otos kehräämö ja sen liepeillä olevat ihmiset olivat norjalaisista, mutta ainakin kehräämössä kaikki neljä työntekijää olivat ahkeria ja vähän oudompikin huumori sai naurun aikaan. Vakavammat aiheet koskivat luonnon tilaa ja mm. kalanjalostuksen haittoja.

Klaebu sijaitsee parinkymmenen kilometrin päästä Trondheimista, joka on ehdottomasti tutustumisen arvoinen vanha pääkaupunki. Kaupungissa on suorastaan valtavan kokoinen kirkko suhteutettuna sen väkilukuun (178 000). Kirkon massiivisuutta selittää se, että Trondheim on ollut maan kirkollinen keskus usean vuosisadan ajan. Myös kirkon läheisyydessä olevan vanha kaupunki kannattaa kulkea vähintään läpi. Sieltä löytää myös hyviä ravintoloita, mm. boheemin ja kodikkaanoloisen Bakklandet Skysstasjon, jota pitää tanskalainen nainen. Ruoka on maukasta paikallista kotiruokaa ja paikan sisustus kursailematonta, esillä on pyykkinarulla roikkuvia viime vuosisadan vaatteita ja runsaasti käsitöitä. Täällä kannattaa syödä kalaa!

Työkielenä kehräämössä oli pääasiassa englanti, mutta joskus myös norja ja ruotsi. Norjalaiset ymmärtävät hyvin ruotsia. Norjassa on kaksi kirjakielen suuntausta, toinen noudattelee tanskaa, toinen ruotsia. Muun muassa NRK eli norjalaisten Yle tekstittää ohjelmansa käyttäen vuorotellen näitä kahta tapaa kirjoittaa norjaa. En tiedä mahtoiko johtua juuri tästä, mutta välillä kuvittelin ymmärtäväni norjankielistä tekstitystä. Tämä kirjakielen kaksinapaisuus on seurausta tietysti historiasta; Norja on kuulunut sekä Tanskaan että Ruotsiin. Täysin itsenäinen Norja on ollut (vasta) vuodesta 1905.

Oma aktiivisuus

Kaikesta saa irti enemmän, kun hakee itse lisää tietoa. Omaa kokemustani täydensi mm. norjalaisten Animalia, joka on norjalaisten villantuottajien asialla. Työn ohella myös kysyin asioista, ja sain myös vastauksia.

Villan lisäksi sain tutustua Selbu spinnerin omistajaperheeseen, vierailin heillä neljän viikon aikana pari kertaa illallisella. Lisäksi olin mukana ulkoiluttamassa samojedilaumaa järven jäällä ja pienempää koiraryhmää metsässä. Omistajat olivat siis mitä suurimmassa määrin aitoja luonto- ja ulkoilmaihmisiä.

Animalian, www.animalio.no

Video villan tuotannosta: <https://www.animalia.no/no/Dyr/sau/ull-og-ullklassifisering/saueklipping-og-ullhandtering-video/>